

Anna Murawska

Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy

OCENA NIERÓWNOŚCI SPOŁECZNYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH W POLSCE W ŚWIETLE REALIZACJI CELÓW POLITYKI SPÓJNOŚCI

ASSESSMENT OF SOCIAL INEQUALITIES IN RURAL AREAS OF POLAND IN THE LIGHT OF ACHIEVING COHESION POLICY OBJECTIVES

Słowa kluczowe: nierówności społeczne, obszary wiejskie, polityka, spójność, dochody, współczynnik Giniego

Key words: social inequalities, rural areas, politics, cohesion, income, Gini coefficient

JEL codes: J31, J32, J38, R58

Abstrakt. Przedstawiono nierówności społeczne na obszarach wiejskich w Polsce w świetle realizacji celów polityki spójności. W ramach realizacji celu dokonano analizy dochodów w gospodarstwach domowych należących do określonej grupy społeczno-ekonomicznej oraz w zależności od miejsca zamieszkania (miasto – wieś). Podczas analiz zastosowano ilościowy miernik pomiaru nierówności w postaci współczynnika Giniego. Zaprezentowano dynamikę zachodzących zmian w latach 2006-2015. Sytuacja dochodowa w gospodarstwach domowych zlokalizowanych na obszarach wiejskich oraz rolników poprawia się, jednak ten trend nie znajduje odzwierciedlenia w zmniejszeniu się nierówności dochodowych ludności zamieszkałej na wsiach.

Wstęp

Aspekty życia wiejskiego cechują się rozlicznymi formami nierówności wynikających bądź ze zróżnicowania szans życiowych, bądź też z nierówności odziedziczonych, reprodukowanych w procesie historycznym [Popławski 2009]. Według *Słownika języka polskiego PWN* [2017], nierówność oznacza brak równouprawnienia społecznego lub fakt, że coś jest czemuś nierówne, tym samym nierówności można zdefiniować, jako nierówny podział dóbr materialnych, a także niematerialnych w społeczeństwie. Bazując na gruncie nauk społecznych wyróżnić można trzy wymiary nierówności: ekonomiczne, społeczne i polityczne. Jak podkreślał Krzysztof Podemski [2009] rozwarstwienie dochodowe uznawane jest za najważniejszy miernik nierówności, wyznacznik statusu społecznego oraz czynnik kształtujący szanse w niemal wszystkich sferach życiowych.

Jedną z charakterystycznych cech polskiej przestrzeni było w ostatnich dziesięcioleciach znaczne opóźnienie cywilizacyjne i gospodarcza monofunkcyjność wsi, związanej przede wszystkim z rolnictwem. W latach 90. XX wieku około 30% dochodów gospodarstw wiejskich pochodziło z rolnictwa, obecnie tylko około 14%, co obok procesów urbanizacyjnych odzwierciedla przemianę funkcji gospodarczej polskiej wsi [Baer-Nawrocka, Poczta 2010]. Ewolucji tej towarzyszą zmiany infrastrukturalne, wzrost dostępności do edukacji, rynku pracy i instytucji publicznych. W gospodarstwach domowych na obszarach wiejskich w ostatnich latach poprawiała się również sytuacja dochodowa, jednak wiele do życzenia pozostawiają znaczne rozpiętości dochodowe, zwłaszcza w gospodarstwach domowych rolników. W konsekwencji ograniczenia, dochodowe oraz pogłębiające się nierówności społeczne mieszkańców wsi wpływają na coraz gorszą ocenę ich sytuacji materialnej [Murawska 2014a]. Z jednej strony, poziom rozwoju infrastruktury transportowej, technicznej i społecznej na obszarach wiejskich określa warunki bytu mieszkańców wsi, a z drugiej, dostępność do przedsiębiorstw i instytucji oferujących dobrze płatne zatrudnienie, dostępność do edukacji i kształcenia na poziomie wyż-

szym determinuje poziom uzyskiwanych dochodów. Tworzy się zatem pętla czynników, które są przyczynami i skutkami określonych warunków życia mieszkańców wsi.

Polityka spójności Unii Europejskiej

Polityka spójności to zasadnicza polityka Unii Europejskiej (UE) stanowiąca podstawy procesu integracji europejskiej. Spójność społeczna jest zjawiskiem o charakterze politycznym, ekonomicznym i społecznym, a realizacja polityki spójności oznacza dążenie do równowagi pomiędzy tymi elementami [Wrzeszcz-Kamińska 2009, Murawska 2014b]. Spójność gospodarcza i społeczna, zgodnie z definicją podaną w Jednolitym Akcie Europejskim z 1986 roku, ma za zadanie zmniejszać dysproporcje między regionami i przeciwdziałać zacofoaniu regionów znajdujących się w niekorzystnej sytuacji. Komisja Europejska w 2004 roku określiła zasadnicze cele i wyzwania na przyszłość dla UE liczącej wówczas 27 państw członkowskich, a mianowicie potrzeba większej spójności w rozszerzonej UE, wzmocnienie unijnych priorytetów, wzrost jakości na rzecz propagowania bardziej zrównoważonego i trwałego rozwoju oraz nowe partnerstwo dla spójności [KE 2014]. Spójność społeczna, zgodnie z definicją Rady Europy, to zdolność społeczeństwa do zapewnienia wysokiego poziomu życia wszystkim swoim członkom, minimalizowanie rozbieżności między standardami i unikanie polaryzacji i nierówności społecznych. Społeczeństwo spójne to wspólnota wolnych, wspierających się nawzajem ludzi, którzy dążą do tych wspólnych celów metodami demokratycznymi [KE 2014a,b]. Spójność społeczna wskazuje na działania prowadzące do takiego wzrostu gospodarczego, w którym wszyscy uczestniczą i wszyscy z niego korzystają – do wzrostu inkluzywnego [Golinowska i in. 2011]. Ażeby skutecznie dalej realizować cele i wyzwania na przyszłość UE, w okresie budżetowym 2014-2020 została zacieśniona współpraca polityki spójności i innych unijnych polityk związanych z rozwojem regionalnym z polityką rozwoju obszarów wiejskich i polityką morską i rybołówstwa [KE 2014c].

Material i metodyka badań

Celem artykułu było ukazanie nierówności społecznych na obszarach wiejskich w Polsce w świetle realizacji celów polityki spójności. Dokonano analizy dochodów w gospodarstwach domowych, a różnice przedstawiono, porównując sytuację dochodową rolników do gospodarstw domowych uzyskujących dochody z innych źródeł niż rolnictwo oraz porównując gospodarstwa zlokalizowane na wsiach i w miastach. Aby przedstawić nierówności rozkładu dochodów, zastosowano ilościowy miernik pomiaru nierówności w postaci współczynnika Giniego [GUS 2016, s. 23]. Wykorzystano dane pochodzące z badań budżetów gospodarstw domowych w latach 2006-2015, dodatkowo skorzystano z innych opracowań i materiałów źródłowych o charakterze wtórnym. Dążąc do lepszego zobrazowania wyników przeprowadzonego badania, posłużono się metodą statystyczną, opisową, porównawczą i graficzną. W celu zobrazowania siły nierówności społecznych (dochodowych) pomiędzy gospodarstwami domowymi obliczono wskaźniki zmienności (współczynnik zmienności V_s , miarę rozstępu R i miarę dystansu D). Obliczono również współczynniki dynamiki I_s , aby zobrazować zachodzące przemiany w latach 2006-2015.

Zestawiono również zestandaryzowane wartości dochodów oraz współczynnika Giniego w latach 2006-2015 obliczone dla gospodarstw domowych rolników oraz na wsiach, chcąc ustalić zakres relacji występujących pomiędzy poziomem dochodów i nierównościami dochodowymi w wiejskich gospodarstwach domowych. Jak podkreślał Amartya K. Sen [1973, 1997, 2000], analiza sytuacji finansowej gospodarstw domowych, tylko poziomu dochodów i wydatków, jest dobrym miernikiem efektywności gospodarczej, lecz nie uwzględnia społecznego wymiaru badanego zjawiska. Autor podkreślał, że ta sama suma pieniędzy jest spożytkowana bardziej efektywnie, jeżeli rozdzielona jest bardziej równomiernie między członków zbiorowości i zaproponował, aby miarą dobrobytu społecznego była funkcja rosnąca ze względu na średni poziom dochodów i malejąca ze względu na wartość miernika nierówności.

Tabela 1. Przeciętne miesięczne dochody rozporządalne w gospodarstwach domowych na wsiach i rolników w latach 2006-2015, zróżnicowanie i dynamika zmian
 Table 1. Average monthly disposable income in rural households and farmers in 2006-2015, variation and dynamics of changes

Wyszczególnienie/Specification	Przeciętne miesięczne dochody [zł]/Monthly disposable income [PLN]											I _s [%]
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015		
Polska/Poland	834,7	928,9	1045,5	1114,5	1192,8	1227,0	1278,4	1299,1	1340,4	1386,2	166,1	
Gospodarstwa domowe/Households:												
-pracowników/employees	829,2	915,2	1049,8	1123,3	1199,2	1243,8	1289,2	1305,9	1349,1	1386,9	167,3	
-rolników/farmers	689,8	846,8	887,4	884,0	1024,5	983,9	1091,6	1156,1	1050,9	1046,2	151,7	
-pracujących na własny rachunek/the self-employed	1102,6	1251,1	1338,5	1396,5	1468,4	1497,4	1536,7	1581,1	1631,6	1739,5	157,8	
-emerytów/retirees	943,9	999,1	1096,9	1180,7	1244,8	1298,0	1371,6	1415,2	1458,1	1509,5	159,9	
-rencistów/pensioners	685,0	754,5	802,4	870,6	925,6	969,0	994,1	1006,8	1072,4	1114,1	162,6	
Miasta/Urban	943,9	1043,7	1176,1	1254,8	1342,1	1383,6	1439,5	1452,7	1516,1	1565,8	165,9	
Wieś/Rural	659,3	744,4	835,9	889,2	953,1	975,3	1027,6	1060,0	1067,4	1105,7	167,7	
V _s (s/x _{sr} * 100)	18,6	17,6	17,7	17,8	16,3	16,9	15,9	15,6	17,2	18,4	x	
min	659,3	744,4	802,4	870,6	925,6	969,0	994,1	1006,8	1050,9	1046,2	x	
max	1102,6	1251,1	1338,5	1396,5	1468,4	1497,4	1536,7	1581,1	1631,6	1739,5	x	
R (max-min)	443,3	506,6	536,1	525,9	542,8	528,5	542,6	574,3	580,8	693,3	x	
D (max/min)	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,6	1,7	x	

I_s – współczynnik dynamiki w 2015 r. (2006 = 100)/dynamics rate in % in 2015 (2006=100), V_s – współczynnik zmienności/coefficient of variation [%], R – miara rozstępu [zł]/span factor [PLN], D – miara dystansu/distance

Źródło: opracowanie własne na podstawie [GUS 2006-2016]

Source: own study based on [GUS 2006-2016]

Wyniki

Przeciętne miesięczne dochody rozporządalne w gospodarstwach domowych w Polsce w ostatnim dziesięcioleciu dynamicznie wzrastały. W latach 2006-2015 nastąpił wzrost o 66,1%, z poziomu 834,7 zł w 2006 roku do 1386,2 zł w 2015 roku. Analiza dynamiki zachodzących zmian w zależności od grupy społeczno-zawodowej, do której zaliczono gospodarstwo domowe, wykazała, że dochody najbardziej wzrosły w gospodarstwach domowych pracowników (o 67,3%), a najmniej w gospodarstwach domowych rolników – o 51,7% (tab. 1).

Na uwagę zasługuje fakt, że najniższe dochody w całym analizowanym okresie miały gospodarstwa domowe pracowników na stanowiskach robotniczych oraz rolników. Niepokojące jest jednak, że o ile dochody członków tych pierwszych gospodarstw domowych najbardziej wzrastały, o tyle dynamika wzrostu dochodów rolników była najniższa spośród wszystkich analizowanych grup społeczno-zawodowych.

Podobną dynamikę wzrostu poziomu dochodów można zaobserwować w gospodarstwach domowych, analizując je w zależności od lokalizacji. Na wsiach w latach 2006-2015 dochody wzrosły o 67,7% – z poziomu 659,3 zł w 2006 roku do 1105,7 zł w 2015 roku. Na wsiach, w porównaniu do miast ogółem, dochody były na najniższym poziomie, a dynamika ich wzrostu była porównywalna, tym samym można stwierdzić brak zjawiska doganiania wiejskich relatywnie najbiedniejszych gospodarstw domowych do tych bogatszych, zlokalizowanych w największych

miastach. Zróżnicowanie dochodu w wyszczególnionych grupach było istotnie wysokie i wahało się w granicach $V_s = 15,6\%$ (w 2013 roku) do $V_s = 18,6\%$ (w 2006 roku) (tab. 1).

Analizując sytuację finansową gospodarstw domowych w Polsce, można stwierdzić, że o ile pozytywnym aspektem była dynamiczna jej poprawa we wszystkich typach gospodarstw, o tyle negatywnym widoczne od lat niezmiennie jest istotne zróżnicowanie. Potwierdza to analiza danych zawartych w tabeli 2, dotyczących współczynnika Giniego. Obliczony indeks indywidualny jednopodstawowy $I_s = 94,7\%$ potwierdził nieznaczny spadek (o 5,3%) nierówności rozkładu dochodów w gospodarstwach domowych w Polsce ogółem. Niepokojące jest spostrzeżenie, że wzrost nierówności rozkładu dochodów w ostatnim dziesięcioleciu nastąpił tylko w gospodarstwach domowych rolników, aż o 11,5% ($I_s = 111,5\%$), a najmniejszy spadek w gospodarstwach domowych na wsiach ($I_s = 97,6\%$) oraz rencistów ($I_s = 97,9\%$). Należy również podkreślić, że o ile nierówności rozkładu dochodów w gospodarstwach na wsiach były na podobnym poziomie jak inne typy analizowanych gospodarstw, o tyle współczynnik Giniego obliczony dla gospodarstw rolników był najwyższy (w 2015 roku – 0,553), co oznacza największe nierówności dochodów właśnie w tej grupie gospodarstw. Obliczony współczynnik zmienności V_s dodatkowo potwierdził istotne różnice w nierównościach rozkładu dochodów pomiędzy analizowanymi gospodarstwami (V_s waha się w granicach od 22 do 29%), a dystans pomiędzy gospodarstwami utrzymywał się. Nierówności rozkładu dochodów w gospodarstwach domowych rolników były ponaddwukrotnie większe niż nierówności dochodowe w gospodarstwach emerytów 2,5(2,0):1 (tab. 2).

Zestawienie zestandaryzowanych wartości dochodów oraz współczynnika Giniego w latach 2006–2015 dla grupy gospodarstw domowych rolników oraz na wsiach (rys. 1) pokazało niekorzystne tendencje dla obszarów wiejskich. Jak podkreślał A.K. Sen [1997, 2000], istnienie

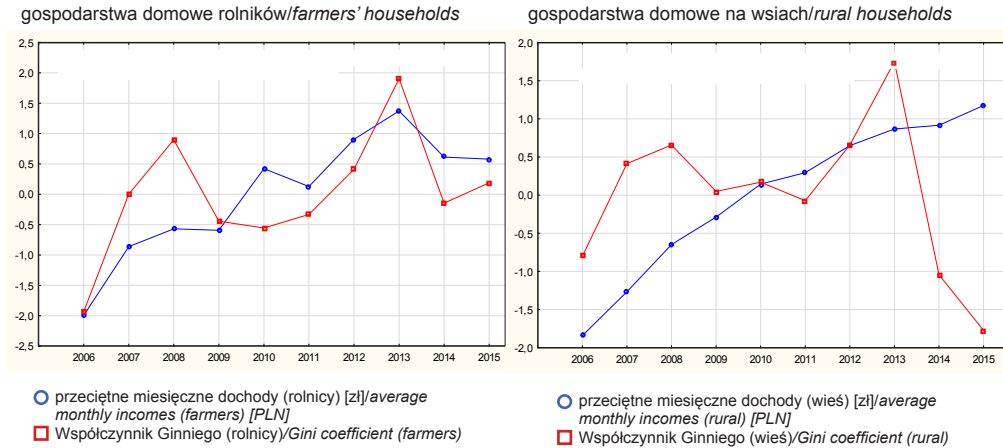
Tabela 2. Współczynnik Giniego w latach 2006–2015, zróżnicowanie i dynamika zmian
Table 2. Gini coefficient in 2006–2015 - variation and dynamics of changes

Wyszczególnienie/ Specification	Współczynnik Giniego/Gini coefficient										I_s [%]
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Polska/Poland	0,340	0,340	0,339	0,336	0,342	0,338	0,338	0,338	0,326	0,322	94,7
Gospodarstwa domowe/Households:											
–pracowników/ employees	0,358	0,352	0,340	0,343	0,347	0,346	0,343	0,341	0,334	0,327	91,3
–rolników/farmers	0,496	0,548	0,572	0,536	0,533	0,539	0,559	0,599	0,544	0,553	111,5
–pracujących na własny rachunek/the self-employed	0,415	0,413	0,387	0,378	0,375	0,373	0,382	0,374	0,378	0,373	89,9
–emerytów/ retirees	0,245	0,236	0,242	0,241	0,249	0,244	0,242	0,239	0,236	0,233	95,1
–rencistów/ pensioners	0,283	0,289	0,294	0,287	0,291	0,292	0,279	0,280	0,276	0,277	97,9
Miasta/Urban	0,329	0,325	0,315	0,312	0,323	0,317	0,317	0,312	0,306	0,303	92,1
Wieś/Rural	0,331	0,341	0,343	0,338	0,339	0,337	0,343	0,352	0,329	0,323	97,6
$V_s (s/x_{sr} * 100)$	22,1	25,8	27,1	24,9	23,7	24,6	26,7	29,9	26,6	27,7	x
min	0,245	0,236	0,242	0,241	0,249	0,244	0,242	0,239	0,236	0,233	x
max	0,496	0,548	0,572	0,536	0,533	0,539	0,559	0,599	0,544	0,553	x
R (max-min)	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	x
D (max/min)	2,0	2,3	2,4	2,2	2,1	2,2	2,3	2,5	2,3	2,4	x

Oznaczenia jak w tab. 1/markings see tab. 1

Źródło: jak w tab. 1

Source: see tab. 1

Rysunek 1. Zestawienie zestandaryzowanych wartości dochodów oraz współczynnika Giniego w gospodarstwach domowych w latach 2006-2015

Figure 1. Relation of standardized income values and Gini coefficient in farmers' households in years 2006-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie [GUS 2006-2016]

Source: own study based on [GUS 2006-2016]

(bądź nie) dobrobytu społecznego może być wyznaczone przez funkcję rosnącą ze względu na średni poziom dochodów i malejącą ze względu na wartość miernika nierówności. O ile w gospodarstwach domowych na obszarach wiejskich (wieś, rolnicy) dochody wzrastały, o tyle nie można jednoznacznie stwierdzić, że istniała wyraźna funkcja malejąca ze względu na wartość miernika nierówności – była zmienna, w zależności od roku rosnąca lub malejąca.

Podsumowanie i wnioski

Działania polityki spójności mają na celu zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju regionów, wyrównywanie ekonomicznych i społecznych warunków życia, likwidację zacofania najmniej uprzywilejowanych regionów, w tym obszarów wiejskich. Oczywiście jest, że zjawisko rozwarstwienia jest nieuniknione, jednak po przekroczeniu pewnego poziomu sprawa, że społeczeństwo staje się dysfunkcjonalne. Nierówności bowiem związane są bezpośrednio ze skalą ubóstwa i pociągają za sobą rozmaite problemy społeczne. Wyniki przeprowadzonych analiz wykazały, że sytuacja finansowa w gospodarstwach domowych na obszarach wiejskich w ostatnim dziesięcioleciu (lata 2006-2015) poprawiała się. Dochody wzrastały, jednak tempo ich wzrostu było relatywnie niższe w porównaniu do innych typów gospodarstw, zatem poziom dochodów na wsiach nadal pozostaje najniższy w Polsce, a nierówność rozkładu dochodów potwierdzona współczynnikiem Giniego najwyższa. Biorąc to pod uwagę, należy uznać, że sytuacja dochodowa wiejskich gospodarstw domowych i w konsekwencji poziom i jakość życia na obszarach wiejskich w ciągu dalszym [Murawska 2014a] nie ulega poprawie. Różnice w sytuacji dochodowej pomiędzy gospodarstwami w miastach i na wsiach, rolników, pracowników lub osób pracujących na własny rachunek pozostają ciągle znaczne, a możliwe lub już istniejące konsekwencje społeczne zagrażają rozwojowi społecznemu i jakości życia ludności na odpowiednim i wyrównanym poziomie. Pomimo tego, że polityka spójności jest krytykowana, gdyż uważa się, że jest zbyt kosztowna oraz jest redystrybucją i nie ma żadnego znaczenia dla rozwoju, to należy uznać, że powinna być realizowana, gdyż może przynieść wymierne efekty w przyszłości w celu poprawy i wyrównania warunków życia wszystkich ludzi.

Literatura/Bibliography

- Baer-Nawrocka Agnieszka, Walenty Poczta. 2010. Przemiany w rolnictwie. [W] *Polska wieś 2014. Raport o stanie wsi* (Agricultural transformation). [In] *Polish countryside 2014. Report on the state of the village*, ed. J. Wilkin, I. Nurzyńska, 85-124. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Eur-Lex. 2017. *Baza aktów prawnych Unii Europejskiej. Jednolity akt europejski z 1986 r.* <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0027>, dostęp 9.06.2017.
- Golinowska Stanisława, Ewa Kocot, Zofia Morecka, Agnieszka Sowa. 2011. *Ekspertyza „Spójność społeczna: aktywność – solidarność – wsparcie na potrzeby aktualizacji Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015* (Expertise „Social cohesion: activity – solidarity – support for the needs of updating the National Development Strategy 2007-2015”). Warszawa: IPiSS.
- GUS. 2007-2016. *Budżety gospodarstw domowych w 2006 r.,..., 2015 r.* (Household budgets in 2006, ..., 2015). Warszawa: GUS.
- KE. 2004. *Nowe partnerstwo dla spójności konwergencja konkurencyjność współpraca. Trzeci raport na temat spójności gospodarczej i społecznej* (New partnership for cohesion convergence competitiveness cooperation. Third report on economic and social cohesion). Luksemburg: Komisja Europejska, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion3/cohesion3_pl.htm, dostęp 9.06.2017.
- KE. 2014a. *Polityka spójności i Polska* (Cohesion policy and Poland). Luksemburg: Komisja Europejska, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/information/cohesion-policy-achievement-and-future-investment/factsheet/poland_pl.pdf, dostęp 6.06.2017.
- KE. 2014b. *Wprowadzenie do unijnej polityki spójności na lata 2014-2020* (Introduction to the EU cohesion policy for 2014-2020). Luksemburg: Komisja Europejska, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_pl.pdf, dostęp 6.06.2017.
- KE. 2014c. *10 pytań na temat polityki spójności – Polityka regionalna UE* (10 questions about cohesion policy – EU regional policy). Luksemburg: Komisja Europejska, http://ec.europa.eu/regional_policy/pl/faq/#1, dostęp 9.06.2017.
- Murawska Anna. 2014a. Sytuacja finansowa wiejskich gospodarstw domowych w aspekcie zrównoważonego rozwoju (The financial situation of rural households in the context of sustainable development). *Roczniki Naukowe SERiA XVI* (1): 147-152.
- Murawska Anna. 2014b. Spójność społeczna i poziom życia w krajach Unii Europejskiej – analiza wielowymiarowa (Social cohesion and standard of living in the countries of the European Union – multivariate analysis). *Marketing i Rynek* 10: 132-140.
- Podemski Krzysztof. 2009. Nierówności ekonomiczne w europejskich krajach postkomunistycznych z globalnej perspektywy – wybrane zagadnienia. [W] *Spór o społeczne znaczenie społecznych nierówności* (Economic inequalities in European post-communist countries from a global perspective – selected issues. [In] *Dispute over the social significance of social inequalities*), ed. K. Podemski, 45-66. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Popławski Wiesław. 2009. Nierówności przez pryzmat kapitału społeczno-kulturowego wsi polskiej (Inequalities from the point of view of socio-cultural capital of Polish countryside). *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy* 15: 37-47.
- Sen Amartya K. 1973. *On Economic inequality*. Oxford: Clarendon Press.
- Sen Amartya K. 1997. From Income Inequality to economic inequality. *Southern Economic Journal* 64 (2): 384-401.
- Sen Amartya K. 2000. Social justice and distribution of income. [In] *Handbook of Income Distribution*, ed. A.B. Atkinson, F. Bourguignon, 59-85. Amsterdam: Elsevier.
- Słownik języka polskiego* (Dictionary of the Polish language). 2017. Warszawa: PWN, <http://sjp.pwn.pl/sjp/nierownosc;2489688.html>, dostęp 9.06.2017.
- Wrzeszcz-Kamińska Grażyna. 2009. Grupy interesu a spójność społeczna i ekonomiczna Unii Europejskiej. [W] *Spójność społeczna i ekonomiczna Unii Europejskiej* (Interest groups and social and economic cohesion of the European Union). [In] *Social and economic cohesion of the European Union*, ed. G. Wrzeszcz-Kamińska, 11-121. Wrocław: WSH.

Summary

The article presents social inequalities in rural areas in Poland in the light of the objectives of cohesion policy. Income was analyzed in households belonging to a particular socio-economic group and depending on the place of residence (city-village). Particularly during the analyzes, a quantitative measure of inequality was measured in the form of a Gini coefficient. The article presents the dynamics of changes in 2006-2015. Income situation in rural households and farmers improves, but this trend is not reflected in the decline in income inequality in rural populations.

Adres do korespondencji
dr inż. Anna Murawska (orcid.org/0000-0002-3944-7657)
Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy
Katedra Ekonomii i Prawa Gospodarczego
ul. Fordońska 430, 85-790 Bydgoszcz, tel. (52) 340 88 70
e-mail: anna.murawska@utp.edu.pl